

ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ /ХХААГ/

2021.11.23

№	Үндэслэж байгаа бодлогын баримт бичиг	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин		Зорилтот түвшин	Хүрсэн түвшин буюу гүйцэтгэлийн хувь (хүрээгүй бол шалтгаан, нөхцөл тайлбар)	Хувь
				Он	Түвшин			
Бодлогын баримт бичгийн зорилго 8.3: Хөдөө аж ахуйн салбарыг эрчимтэй хөгжүүлж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2019 онд 221279 сая байгааг 2025 онд 321456.8 сая төгрөгт хүргэнэ.								
Зорилт1	Зорилт 8.3.3 Эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлэн 1 малаас авах үр шимийг нэмэгдүүлэх замаар малын тоог чанарт шилжүүлж биотехнологийг нэвтрүүлэх ажил хийгдээгүй байсныг 2025 онд 3300 малд шинээр нэвтрүүлнэ.	УТ, ОНТ, Төсөл хөтөлбөр, малчид	Биотехнологийн ололтыг шинээр нэвтрүүлсэн малын тоо	2019	0	300	Сайнцагаан сумын Далай багийн 3-н өрхийн 400 хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийгдсэн. Малын удмын сангийн үндэсний төвд Сайнцагаан омгийн 3, нутгийн монгол 3-н хуцыг тус тус хүргүүлэн аваачиж 1236 тун үрийг авч хадгалуулсан.	100
1.1.	8.3.3.1 Сайнцагаан омгийн хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийнэ.	ОНТ, Малчид	Бойжуулсан төлийн тоо	2019	0	300	Сайнцагаан сумын Далай багийн 3-н өрхийн 400 хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийгдсэн. Хээл авалт 80 хувьтай.	100
1.2.	Олдохын хүрэн бор тэмээний тоог нэмэгдүүлэх, суманд сайжруулагчаар	ОНТ, Малчид	Сайжрагдсан мал болон өөр сумдад	2019	570	30	Олдохын хүрэн бор омгийн тэмээний хаврын ангилалтын ажлыг Хулд сумын ЗДТГ, Хулд	30

	ашиглаж ашиг шимийг нэмэгдүүлж хүрээг тэлнэ.		сайжруулагчаар худалдагдсан малын тоо				таван Эрдэнэ ХХК, аж ахуй нэгжтэй хамран зохион байгуулсан. Олдохын хүрэн бор омгийн 5 өсвөр буурийг шилэн сонгоод байна.	
1.3.	Өндөршил омгийн адуу, Сайнцагаан омгийн хониноос үр авч Малын удмын үндэсний төвийн генийн санд хадгална	ОНТ, Малчид	Генийн санд хадгалсан үрийн хэмжээ	2019	0		Малын удмын сангийн үндэсний төвд Сайнцагаан омгийн 3, нутгийн монгол 3-н хуцыг тус тус хүргүүлэн аваачиж 1236 тун үрийг авч хадгалуулсан.	100
1.4	Жилд 20-оос доошгүй стандартын шаардлага хангасан бух бойжуулж сумдын үхэр сүргийг үе шаттайгаар сайжруулна.	ОНТ, Төсөл хөтөлбөр	Бойжуулсан бухны тоо	2019	974	10	Сумдад стандартын шаардлага хангасан 25 өсвөр хээлтүүлэгч бойжуулаад байна.	100
1.5	Стандартын шаардлага хангасан цөм сүргийн ангийн хээлтэгч, хээлтүүлэгчийг ээмэгжүүлэн бүртгэж, бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санд оруулна.	УТ, ОНТ, Малчид, Төсөл хөтөлбөр	Ээмэгжүүлж бүртгэлжүүлсэн малын тоо	2019	90	3	Аймгийн хэмжээнд мал бүртгэлжүүлэлтийн жилийн аяныг АЗД-ын 5-р сарын 4-ний өдрийн А/177 тоот Захирамжаар эхлүүлээд байна. Уг аяны хүрээнд цөм сүргийн 1000 тэмээ, 200 үхэр 3000 хонь, ээмэглэж 100 адуунд чип суулгасан. байна.	100
1.6	Аймгийн тэмээ өсгөх бодлогыг хэрэгжүүлж бойжуулсан ботго тутамд	ОНТ, Малчид	Бодлогын үр дүн	2020	95	90	Бойжуулсан ботго тутамд урамшуулал олгох журмыг	30

	урамшуулал олгох системийг орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулах						боловсруулах шатандаа явж байна.	
1.7	Дорнод аймагтай хамтран ажиллаж Баянжаргалан сумын үхэр сүргийг “Дорнод монголын мухар улаан” үүлдэрээр сайжруулна	ОНТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Мухар улаан үүлдрийн үхрийн тоо	2020	0	10	Дорнод аймгийн Халх гол сумаас Дорнод монголын мухар улаан үүлдрийн 10 бухан бяруу авах захиалгын дагуу 10 сая төгрөгний хөрөнгийг шийдвэрлэн авчирч орон нутгийн 10-н малчин өрхийн 150 гаруй үхэрт сайжруулагчаар ашиглаж байна.	100
Зорилт-2	Нийт 7,4 сая га бэлчээрийн талбайн 70 хувьд бэлчээрийн даац 3 буюу түүнээс дээш дахин хэтэрч гарснаас 2025 онд 36 га бэлчээрийн талбайг нөхөн сэргээнэ.	ОНТ, УТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Сэргээсэн талбайн хэмжээ	2019	0	5	Аймгийн хэмжээнд 15,1 га-д бэлчээрийн олон наст ургамал тариалсан. 70,0 мянган га -д үлийн цагаан оготнотой тэмцэж бэлчээр сэргээсэн. 51,5 га бэлчээрийн талбайг хашиж хамгаалсан.	100
2.1	Уламжлалт мал маллагааны аргыг сэргээх,			2020	0	300	2021 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдөр ХХААГ үйл ажиллагаагаа	100

	сайн туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор “Аймгийн малчдын зөвлөгөөн”-ийг жил бүр зохин байгуулах	ОНТ, Төсөл хөтөлбөр,	Тухайн жилд оролцогчдын тоо				сургатлчилах, Малчдыг соён гэгээрүүлэх ажлын эхлэл болгон Цагаандэлгэр сумын Дэлгэрэх зам багт нээлттэй хаалганы өдөрлөг зохион байгуулсан. Тус өдөрлөгт 14 сумын 73 өрхийн 142 иргэн оролцлоо. Нээлттэй хаалганы өдөрлөгөөр бүх салбарын үйл ажиллагаагаа сурталчилан, 770 бод, 15000 бог ээмэглэн үзүүлэх сургуулилт зохион байгуулсан.	
2.2	Бэлчээрийн даац олон дахин хэтэрсэн болон талхлагдсан бэлчээрт олон наст ургамал тариалж өнжөөж, нөхөн сэргээнэ.	ОНТ, УТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ	2019	0	5	Аймгийн хэмжээнд 15,1 га-д бэлчээрийн олон наст ургамал тариалсан. 70,0 мянган га -д үлийн цагаан оготнотой тэмцэж бэлчээр сэргээсэн. 51,5 га бэлчээрийн талбайг хашиж хамгаалж	100
2.3	Нийт малчин өрхийн 10-аас доошгүй хувь ногоон тэжээл тариалах, өвөлжөө хаваржааны эзэмшил газарт нөөц бэлчээртэй болгож хашиж хамгаална.	ОНТ, УТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Тухайн жилд хамгаалсан талбайн хэмжээ	2019	267	5	Сайнцагаан сумын 3 малчин өрх өөрийн эзэмшлийн өвөлжөө хаваржааны дэргэдэх 50 га бэлчээрийн талбайг хашиж хамгаалаад байна.	100

2.4	Бэлчээрийн хортон мэрэгч амьтан, шавьжтай байгаа орчин хүн малд халгүй технологи ашиглан тэмцэнэ.	ОНТ, УТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Тухайн жилд бэлчээрийн хортонтой тэмцсэн талбайн хэмжээ	2020	100	30	Улсын болон орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээр 7-н сумын 20,0 мянган га бэлчээрийн талбайд микробиологийн аргаар, мөн 7-н сумын 50,0 мянган га бэлчээрийн талбайд энгийн механик аргаар үлийн цагаан оготнотой тэмцэх ажлыг зохион байгуулсан. Нийт 170,0 мянган га талбайд тэмцсэн.	100
2.5	Малын бэлчээрийн талбайг гүн өрмийн худаг болон, энгийн уурхайн худгаар усжуулж, сэргээгдэх эрчим хүчийг ашиглана.	ОНТ, УТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Сэргээгдэх эрчим хүчний тоо	2020	1	2	Тухайн ажил хийгдээгүй байна	50
		ОНТ, УТ, Төсөл хөтөлбөр, Малчид	Тухайн жилд шинээр гаргах худгийн тоо	2019	3382	3	ЗЗББУХТөсөл, ОНХСангийн хөрөнгөөр Гурвансайхан-4, Говь-Угтаал-3, Өндөршил-2, Сайнцагаан-1 нийт 10 инженерийн хийцтэй гүн өрмийн худаг баригдахаар тендер шалгаруулалт явагдаж “Экогео” ХХК шалгарч гэрээ байгуулаад байна.	

Зорилт 3	Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээний 65-аас доошгүй хувийг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангана.	ОНТ	Махны хангалтын хувь	2020	19,5	21,4	428,1 тн мах, махан бүтээгдэхүүн үйлдвэрийн аргаар бэлтгэж боловсруулсан үүнээс мал төхөөрөх цехэд 418,5 тн, банш бууз, хатаасан борц 9,6 тонныг тус тус боловсруулж хүн амын хэрэгцээнд нийлүүлж хэрэгцээт мах махан бүтээгдэхүүний 25,5 хувийг хангасан байна.	90
			Сүүний хангалтын хувь	2020	0,14	0,33	Аймгийн жишсэн дундаж хүн амын хэрэгцээт сүүний 0,11 хувийг хангаж байна.	
			Төмсний хангалтын хувь	2020	14,6	14,8	Аймгийн жишсэн дундаж хүн амын хэрэгцээт төмсний 14,5 хувийг хангаж байна.	
			Хүнсний ногооны хангалтын хувь	2020	3,6	3,7	Аймгийн жишсэн дундаж хүн амын хэрэгцээт хүнсний ногооны 4,5 хувийг хангаж байна.	
3.1	Арга хэмжээ 8.3.1.1 Үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан сүүний хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	ОНТ	Боловсруулсан сүүний хэмжээ	2020	3,7	5,7	Өлзийт сумын иргэн Э.Хүүхайчины ингэний фермер 2,5 тн сүү зах зээлд нийлүүлсэн байна.	50
3.2	Арга хэмжээ 8.3.1.2 Үйлдвэрийн аргаар	ОНТ	Бэлтгэсэн махны хэмжээ	2020	321,4	353,5	Орон нутгийн үйлдвэрлэлээр жилийн эцсийн байдлаар нийт 428,1 тн мах, махан	90

	боловсруулсан махны хэмжээг нэмэгдүүлнэ						бүтээгдэхүүн үйлдвэрийн аргаар бэлтгэж боловсруулсан үүнээс мал төхөөрөх цехэд 418,5 тн, банш бууз, хатаасан борц 9,6 тонныг тус тус боловсруулж хүн амын хэрэгцээнд нийлүүлсэн байна.	
3.3	Арга хэмжээ 8.3.1.3 МAA-н гаралтай бүтээгдэхүүн боловсруулах, уламжлалт болон дэвшилтэт техник технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлнэ. /мах, ноос, ноолуур, арьс шир, сүү сүүн бүтээгдэхүүн.../	ЖДҮХС, СХС, төсөл хөтөлбөр, иргэн, ААНэгж	Шинээр байгуулагдсан үйлдвэрийн нийт тоо	2020	1	2	Дэлгэрцогт, Сайнцагаан сумын сум хөгжлийн сангаас Арьс, шир боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлээр Ширээс хоршоонд 25,0 сая төгрөг, Өнөд ширээт ХХК-д 30,0 сая төгрөгний зээл олгогдсон. 5-6 нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн зах зээлд борлуулж 20,0 сая төгрөгний орлоготой ажилласан байна. Шинээр 1 цех ашиглалтанд орж нийт 2 цехтэй болсон байна.	100
			Байнгын ажлын байрны тоо	2020	20	20	Шинээр 10 ажлын байр бий болсон байна.	

3.4	Арга хэмжээ 8.3.1.4 Өлзийт суманд ингэний сүү боловсруулах үйлдвэр байгуулж ингэний сүүний үнэлэмжийг нэмэгдүүлнэ	ЖДҮХС, СХС, хувийн хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөр ААНэгж байгууллага	Саалинд хамрагдсан ингэний тоо	2020	0	50	Ингэний фермийн байгуулах материалын 50%-ийг татан авсан. Хилийн асуудлаас шалтгаалан үлдэгдэл материалаа татан авахад удааширсан. 70 ингэ саан иргэдэд борлуулж байна.	70
			Нийлүүлсэн сүүний хэмжээ	2020	0	6,5	2,5 тн хоормог борлуулсан.	
3.5	Арга хэмжээ 8.3.1.5 Дундговийн мах бодлогыг хэрэгжүүлж сумдад мал төхөөрөх, мах боловсруулах үйлдвэр байгуулна	ЖДҮХС, СХС, төсөл хөтөлбөр, иргэн, ААНэгж	Үйлдвэрийн аргаар бэлтгэсэн махны хэмжээ	2020	1	1,5	Эрдэнэдалай сумын “Гүн цагаан далай” хатаасан борцны үйлдвэр энэ онд 0,6 тн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн байна. Нийт 1,6 тн махыг үйлдвэрийн аргаар бэлтгэсэн байна.	100
			Мал төхөөрөх жижиг үйлдвэрийн тоо	2020	5	7	Азтай маамнууд ХХК “Мал төхөөрч мах ангилах” үйлдвэрийн байраа барьж ашиглалтанд оруулсан. 50 тн махыг худалдан авч Улаанбаатар хотын “Агро нэгтгэл” ХХК-ны үйлдвэр болон Дэнжийн мянгын зах дээр нийлүүлсэн байна. Сайнцагаан сумын иргэн Б.Өлзий-Орших мал төхөөрөх жижиг үйлдвэр барихаар хашаа	

							болон үйлдвэрийн хундаамыг цутгаад байна. Энэ онд 2 цех шинээр байгуулагдан нийт 7 цехтэй болсон байна.	
Зорилт 4	Нэгж га талбайгаас хураан авах ургацын хэмжээг 2020 онд 250 тонн байсныг 2025 онд 275 тоннд хүргэж нэмэгдүүлнэ.	Хувийн хэвшил, төсөл хөтөлбөр	Төмс тариалсан талбай хэмжээ	2020	26,8	28	28 га талбайд төмс тариалсан байна.	100
			Хүнсний ногооны тариалсан талбай хэмжээ	2020	16,2	17,2	19,5 га талбайд хүнсний ногоо тариалсан байна.	
			Төмсний хураан авсан ургацын хэмжээ	2020	238	256	233 тн ургац хураан авсан байна.	
			Хүнсний ногооны хураан авсан ургацын хэмжээ	2020	131	138,2	162,3 тн ургац хураан авсан байна.	

4.1	Арга хэмжээ 8.3.2.1 Төмс хүнсний ногоо, хүлэмжийн тариалалтыг нэмэгдүүлэн хадгалах хугацааг уртасгах боловсруулах, нөөшлөх үйлдвэрийг байгуулна	Хувийн хэвшил, төсөл хөтөлбөр	Тухайн жилд шинээр нэмж байгуулагдсан үйлдвэрийн тоо	2020	1	1	Дэлгэрцогт сумын иргэн Сумын хөгжлийн сангаас хүнсний ногоо нөөшлөх цех боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлээр иргэн Ч.Наранцацралт 6,0 сая төгрөгний зээл олгогдсон. 10-16 нэр төрлийн бүтээгдэхүүн нөөшлөж, зах зээлд борлуулж 2,4 сая төгрөгний орлоготой ажилласан байна. Шинээр 1 цех ашиглалтанд орсон байна.	100
4.2	Арга хэмжээ 8.3.2.2 Сайхан-Овоо суманд Онги голын ус хуримтлуулах болон гүн өрмийн худаг барьж усалгаатай тариалалтыг нэмэгдүүлнэ.	Хувийн хэвшил, төсөл хөтөлбөр	талбайн хэмжээ	2020	7,8	0	Ажил хийгдээгүй	0
4.3	Арга хэмжээ 8.3.2.3 Төмс, хүнсний ногоо, жимс жимсгэний талбайн нэгжээс хураан авах ургацын хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	Хувийн хэвшил, төсөл хөтөлбөр	Усалгаатай тариалангийн талбайн хэмжээ	2020	7,8	8,3	Усалгаатай тариалалтыг 6,7 га талбайд төмс, хүнсний ногоо, малын тэжээллийн ургамал тариалсан байна.	0
			Нэмж хураан авсан ургацын хэмжээ	2020	90	95	69.46 тн ургац хураан авсан.	

4.4	Арга хэмжээ 8.3.2.4 Сайнцагаан суманд байгуулагдсан "Өвлийн нарлаг хүлэмж"-ийг бүрэн хүчин чадлаар нь ажиллуулж хүн амын хүнсний нарийн ногооны хэрэгцээг тасралтгүй хангана	ЖДҮХС, СХС, төсөл хөтөлбөр, иргэн, ААНэгж	Ашиглалтын хувь	2020	40	100	Өвлийн нарлаг хүлэмжний 1200 м2 талбайд тариалалт хийж, талбайг 100% ашиглаж байна.	100
			хураан авсан ургацын хэмжээ	2020	2,8	4,3	16,9 тн ургац хураан авсан.	
								86.5
Зорилтын хэрэгжилт – 97,5 Арга хэмжээний хэрэгжилт – 75,5								

ХЯНАСАН:

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН ДАРГА

(албан тушаал)

(гарын үсэг)

Б.МӨНХЖАРГАЛ

(гарын үсгийн тайлал)

ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ ҮНЭЛГЭЭ ХИЙСЭН:

ДАХШУ ХАРИУЦСАН МЭРГЭЖИЛТЭН

(албан тушаал)

(гарын үсэг)

О.ГАНЦЭЦЭГ

(гарын үсгийн тайлал)

